

PM

*Samhällsbyggnads-
nämndens ansvarsutö-
vande 2018*

Botkyrka kommun

*Tobias Björn
Ebba Lind
Cornelia Pethrus
Isabelle Panasco*

Mars 2019

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunens revisorer ska varje år uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse samt enskilda ledamöter i dessa. För att möjliggöra bedömningar och skapa en tydlig grund för dessa anger kommunallagen att all verksamhet ska granskas årligen.

En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om nämndens eller styrelsens ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövning avses nämndens eller styrelsens aktiva åtgärder för att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns system och rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

Enligt kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt verksamhetsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten och att kontrollen inom nämnden är tillräcklig.

Mot bakgrund av ovanstående har PwC fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna att granska ansvarsutövningen inom kommunens nämnder. Resultatet av granskningen har diskuterats vid ett sammanträffande mellan förtroendevalda revisorer samt nämnd- och förvaltningsledning.

1.2. Genomförande

Den årliga granskningen av ansvarsutövande har genomförts enligt följande arbetsmodell:

- Analys/verifiering av grunddokumentation
- Avstämning/diskussion med nämnd och förvaltningsledning
- Upprättande av PM
- Avstämning och diskussion med kommunstyrelse/kommunledning
- Uppföljning av resultat/underlag kring fördjupande revisionsprojekt

I årets granskning har särskilt fokus lagts på analys och diskussion kring:

- Årsredovisning
- Lägesrapporter
- Framtidsperspektiv

2. Resultat

2.1. Sammanfattande bedömning

Den sammanfattande bedömningen är att det finns ett strukturerat system för styrning och ledning samt uppföljning och kontroll som omfattar nämndens samlade verksamhetsområde. Sammantaget kan vi konstatera att arbetet med målsatta indikatorer har utvecklats från föregående år.

Prognosfelet är 1,1 procent, vilket visar på en i huvudsak tillfredsställande träffsäkerhet på totalnivå i budgetutfallsprognosen per tertial två.

Avseende internkontrollen har nämnden utvecklat nämndspecifika kontroller, vilket är positivt. Nämnden har att hantera de brister som den egna kontrollen påvisat, samt fortsätta arbetet med att vidareutveckla internkontrollens koppling till nämndens verksamhet, samt ökad transparens så att genomförd kontroll i högre grad visar vad som kontrollerats och hur detta gått till.

Vår bedömning är att nämnden i allt väsentligt vidtagit åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag samt att redovisat resultat i allt väsentligt är förenligt med fastställda mål.

2.2. Nämndens årsredovisning

2.2.1. Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett budgetöverskott om 1,0 mnkr år 2018, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen har klarats. I årsredovisningen framgår att de enheter som visar den största avvikelser mot nettobudget är bygglovenheten och bostadsanpassningsenheten Bygglovenhetens intäkter ger ett överskott på grund av ett stort ärende som beslutades sent under året. På kostnadssidan är det personalkostnader som är lägre än budget beroende på vakanser, föräldraledighet och en längre sjukskrivning. Bostadsanpassningsenhetens orsak till den negativa avvikelser är ett omfattande ärende som beslutades i Vård- och omsorgsnämnden under 2017 och som senare verkställdes och betalats ut löpande under 2018. Vidare har det betalats ut några andra omfattande ärenden under slutet av 2018. 2018 års budget för nettoexploateringsverksamheten sattes till 51 mnkr utifrån förväntade markförsäljningar. Utfall 2018 uppgår till 33 mnkr.

I mål och budget för 2018 framgår en minskning från 2017 års rambudget med 3,7 mnkr. I budgetramen för 2018 ligger ett krav på effektiviseringar på motsvarande 3,3 miljoner kronor.

2.2.2. Prognossäkerhet

(Mnkr)	Nettobudget	Prognos T 1	Prognos T 2	Utfall 2018	Avvik i %	Prognosfel i T 2 i %
	159,2	+ 1,5	+ 2,7	+1,0	0,6	1,1

Den procentuella budgetavvikelsen är 0,6 procent. Prognosfelet är 1,1 procent, vilket visar på en tillfredsställande träffsäkerhet på totalnivå i budgetutfallsprognosen per tertial två.

- Vid T1 prognostiserades ett överskott om 1,5 mnkr för helåret. Utifrån delårsrapport 1 framgår att för intäktssidan visar prognosen en negativ avvikelse med 0,5 mnkr vilket är hänförligt till mark- och exploateringsenheten samt planenheten och på kostnadssidan visas en positiv prognosavvikelse på grund av lägre personalkostnader. Förvaltningen har tjänster som är svårrekryterade. Den budgeterade försäljningsintäkten inom exploateringsverksamheten förväntades hålla budget.
- Vid T2 prognostiserades ett överskott om 2,7 mnkr. Förvaltningen hade då inte tillräckligt med underlag för att kunna göra en bedömning av kapitalkostnaderna inom gata-/ parkenheten. Arbetet med de äldre investeringarna har under sommaren forcerats för att få bättre underlag inför helårsprognosen i delår 2. Därmed går att se effekterna av komponentredovisningen fullt ut vilket innebär ett förbättrat resultat för gata-/parkenheten. Andra faktorer som påverkat det positiva resultatet är lägre personalkostnader på flera enheter till följd av vakanta tjänster. Exploateringsverksamheten förväntades hålla budget.

Granskningen av samhällsbyggnadsnämndens protokoll visar att protokollförd uppföljning av ekonomin har genomförts fem gånger under året. Utöver de två delsårsrapporteringarna har ekonomiska månadsuppföljningar rapporterats i mars, juni och oktober månad. Av reglementet för budgetansvar och attest framgår att det åligger nämnden att kontinuerligt hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling. Vi bedömer att ovanstående rapporteringsfrekvens är tillräcklig.

2.2.3. Verksamhetsmässigt resultat

I samband med samhällsbyggnadsnämndens beslut om "Mål och budget 2018" gav nämnden tre uppdrag till förvaltningen som under året skulle återrapporteras löpande till nämnden. Kommunfullmäktige beslutade att ge nämnderna olika specifika uppdrag som ska rapporteras. Beslutet innebar att samhällsbyggnadsnämnden skulle rapportera ytterligare 7 uppdrag. Genomförd granskning visar att protokollförd uppföljning av verksamhetens uppdrag har gjorts löpande under året. Vidare framgår av protokollförd uppföljning av verksamhetens mål har genomförts i samband med delårsrapporteringarna.

Nämnden redovisar i sin årsredovisning bidraget till de i mål och budget 2018 beslutade kommunövergripande målområdena via fullmäktigemål, nämndmål och indikatorer. Detta utifrån den så kallade trafikljusmodellen. Vid uppföljning i årsredovisning av mätbara mål och indikatorer anges 2018 års samt tidigare års utfall (vissa mål saknar tidigare års utfall på grund av att målet tidigare inte fanns med, och målvärde). Nämndens egen utvärdering i årsredovisningen visar att bidraget till kommunfullmäktiges måluppfyllelse

är god inom fyra av kommunens målområden och godtagbar inom ytterligare fyra områden.

Vidare framkommer av årsredovisningen att under 2018 har 15 detaljplaner antagits, innehållande 995 bostäder. Nämndens mål om att skapa förutsättning för byggande av 1 000 bostäder per år är således näst intill uppfyllt.

Väsentliga områden under 2018 har varit ett ökat bostadsbyggande och ökad fokus på delaktighet och service till medborgare och näringsliv. Förvaltningen har vidare arbetat med processkartläggning samt skannat delar av förvaltningens arkiv inför ett helt digitalt arbetssätt. Bygglov kan sökas digitalt sedan slutet av 2018.

Vi kan konstatera att mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning. Vi kan konstatera att det finns uppsatta målsatta mått för en betydande del av nämndens mål, vilket vi ser som positivt.

2.3. Lägesrapporter

2.3.1. Mål- och kvalitetsarbete

Som tidigare nämnts finns i nämndens årsredovisning en uppföljning och resultatredovisning av de kommungemensamma målen i mål och budget 2018 och nämndens åtaganden utifrån dessa. En aggregerad sammanställning av måluppfyllelsen kring dessa mål finns i kommunens samlade årsredovisning.

När det gäller personalredovisningen har den totala sjukfrånvaron i procent av ordinarie arbetstid har ökat från 5,5 procent 2017 till 6,8 procent 2018. Förvaltningen har en något högre sjukfrånvaro än kommunen i övrigt (5,7 procent). Åldersgruppen 60 år står för den största delen av sjukfrånvaron. Förvaltningens chefer arbetar fortsatt med stöd av HR med individuella rehabiliteringsplaner för de medarbetare som behöver det. Den årliga medarbetarundersökningen genomfördes inte 2018 och istället fick kommunens medledare svara på en kortare enkät med fokus på frågor om hållbart medarbetarengagemang (HME). Förvaltningens utfall för HME uppgick till 75 och uppnådde därmed inte målet på 81. Varje enhet har en egen handlingsplan för att nå sitt satta mål. Enheter som har ett rött resultat har haft en diskussion med samhällsbyggnadsdirektören för att få rätt stöd.

Det pågående forskningsprojektet Smart ljus ska ta fram nya, energieffektiva belysningslösningar för gångvägar och stråk i urbana miljöer. Projektet är en samverkan mellan Konstfack, Stockholms universitet och Botkyrka kommun.

I övrigt hänvisas till kommentarerna i avsnitt 2.1 verksamhetsuppföljning.

2.3.2. Intern kontroll

Det är nämnden som enligt kommunallagen har det formella ansvaret för den interna kontrollen. De förtroendevalda revisorerna ska årligen bedöma om nämnden har ett fungerande system för intern kontroll.

Nämnden antog i januari 2018 en plan för intern kontroll för 2018 tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden. För att säkerställa nämndens mål finansiellt och verk-

samhetsmässigt är internkontrollen uppbyggd baserat på ett årshjul enligt ett GANTT-schema där aktiviteter och dess status framgår.

Samhällsbyggnadsnämnden har i sin internkontrollplan för 2018 beaktat samtliga 14 föreslagna kontrollmoment i den kommunövergripande planen för internkontroll som fastställs av kommunstyrelsen. Kommunledningsförvaltningen uppmanar även respektive förvaltning att ta in samtliga 14 kontrollmoment i nämndens internkontrollplan. Därutöver har samhällsbyggnadsnämnden beslutat om ytterligare tre kontrollmoment vilka avser delegationsordning, investering samt uppföljning av uppdrag.

Vi anser dock att arbetet med riskanalyser måste fortsätta att utvecklas avseende att identifiera och dokumentera verksamhetsspecifika risker samt att nämnden även utgår från målen för verksamheten.

Internkontrollplanen har genomförts och samhällsbyggnadsnämnden behandlade en delrapport om nämndens beslutade kontrollmoment vid sammanträdet den 23 oktober 2018. Uppföljningen av internkontrollplanen skulle rapporteras vid nämndens sammanträde i mars 2019. Uppföljningen visar att samhällsbyggnadsnämnden har ett gott resultat (grön) för åtta kontrollpunkter: korthantering, statsbidrag och övriga bidrag, delegationsordning (SBN), rekrytering/lagefterlevnad, löneprocess och attest, arbetsmiljö, upphandlingsform och ramavtal. Vidare konstateras i uppföljningen att det finns utvecklingsområden (gul) inom åtta kontrollpunkter: representation, investering (SBN), informations säkerhet, personuppgiftsförteckning, uppföljning av uppdrag (SBN), introduktion, rehabilitering, ramavtal med rangordning inte följs fullt ut och inte är förankrade i verksamheterna. En kontrollpunkt bedöms vara mindre bra (röd): direktupphandling.

Sammantaget kan vi konstatera att samhällsbyggnadsnämndens arbete med intern kontroll till viss del är tillfredsställande. Vi har inte tagit del av någon risk- och väsentlighetsanalys.

2.3.3. Övriga frågor

Under denna rubrik diskuterades betydelsefulla händelser från årsredovisningen under 2018. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med förvaltningsplanen för IT eftersom förvaltningen inte lever upp till kommunens IT-tjänstkatalog samt PM3-modellen för IT-styrning. Ett samverkansprojekt med övriga Södertörnskommuner har påbörjats för att digitalisera samhällsbyggnadsprocessen. Bygglovverksamheten har tagit fram en handlingsplan för en modern och attraktiv bygglovsmyndighet. Detta har tagits fram för att utveckla bygglovsprocessen och ge medborgare och företagare ännu bättre service och tillgänglighet utifrån bemötande- och serviceperspektiv samt utöka den digitala servicen. Moment har genomförts utifrån handlingsplanen under 2018, bland annat har en processkartläggning av bygglovsprocessen utförts, Reflex har implementerats för att samtliga inom förvaltningen ska ha möjligheten att titta på alla ärenden för att bland annat underlätta remisshantering och därav ge sökande snabbare beslut, kartläggning av tillsynsprocessen samt utvecklat E-tjänster. Gata och parkenheten har gjort en omorganisation i syfte att ge en organisation för medborgarna. Planenheten har deltagit i Feministisk stadsplanering. Vidare har handläggningstiden för att besvara medborgarförslag minskat till 15,8 veckor.

2.4. Framtidsperspektiv

Under denna punkt har diskussioner förts kring framtiden och fortsatta utmaningar, såsom bland annat:

- Digitalisera samhällsbyggnadsprocessen, lagkrav
- Upprustning av utjänta gator, parker, broar och tunnlar
- Ökat bostadsbyggande – skapa förutsättningar för 8 000 nya bostäder fram till 2024

För ytterligare information kring framtidsperspektivet hänvisas till nämndens omvärldsanalys.